

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

Fotografie jako příběh
[dysfunction]
Marie Plná

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

Fotografie jako příběh
[dysfunction]

Marie Plná

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Multimediální design
Specializace Užitá fotografie

Vedoucí práce: Prof. Mgr. Štěpán Grygar

Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita v Plzni

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.

Plzeň 2021

.....

podpis autora

Mé poděkování patří především vedoucímu práce prof. Mgr. Štěpánovi Grygarovi za trpělivost, rady a doporučení. Dále všem, kteří mě motivovali, psychicky podpořili a nebo se mnou museli sdílet prostory v dobách mé osobní krize.

OBSAH

[1] Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	1
[2] Téma a důvod jeho volby	3
[3] Cíl práce	4
[4] Proces přípravy	5
[5] Proces tvorby	6
[6] Technologická specifika	7
[7] Popis díla	8
[8] Přínos práce pro daný obor	9
[9] Seznam zdrojů	10
[10] Resumé	11
[11] Seznam příloh	12

[1] Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Když jsem poprvé v šesti letech držela v rukách tátovu kameru a v pozadí komentovala své detailní záběry, myslím, že nikoho nenapadlo, kam až to dojde. Jelikož se v mé rodině nikdo umění nevěnoval, vyrůstala jsem v tom nejlepším slova smyslu trochu jako černá ovce. Když zpětně vzpomínám jsem i přes občasné nepochopení vděčná za všechnu podporu, kterou mi moje rodina byla schopna poskytnout. Vzpomínám na společné večery kdy jsme seděli u krabice se snímky a dokázali je prohlížet i několik hodin.

Ačkoli jsem se přímo k fotografii dostala až ve druhém ročníku střední školy už od začátku jsem měla jasno, kterým směrem se vydám. Díky tomu, že jsem měla přístup k temné komoře začínala jsem právě s analogovou fotografií. Mým prvním společníkem byl automatický „point and shoot“ Olympus. Tím pádem pro mě ze začátku odpadly starosti s nastavením, ale rozhodně jsem byla donucena přemýšlet nad tím, co vlastně fotím. V mé tvorbě byl také vždy poznat vliv zahraničních filmů a často se objevovaly odkazy na kultovní snímky, u kterých jsem vyrůstala. Za to vděčím hlavně svým dvou straším bratrům. Už jako dítě mě bavilo číst, bohužel můj deficit pozornosti mi nikdy nedovolil číst knížky, a tak se mou náhradou staly titulky u filmů. Právě aspekt pohybujícího se obrazu v pozadí byl pro mou pozornost tím chybějícím článkem. Později se to projevilo v mé tvorbě jako jeden z hlavních motivů.

K dokumentární fotografii jsem se dostala přibližně v 18 letech. Rok před tím jsem začala pravidelně docházet na terapie. Jedním z povinných cvičení bylo vést si deník. Zmínila jsem, že čtení nebylo mojí silnou stránkou, pokud nešlo o 24 snímků za vteřinu doprovázených textem v závorkách. S psaním jsem na tom byla podobně. Pravidelně jsem zapomínala si každý den sednout a reflektovat o tom, co se dělo. Odměnou mi byla hodina a půl na ohavně hnědém gauči, kde jsem se z ubohých tří zápisků snažila poskládat uplynulých čtrnáct dní. Tím začal soubor „The diaries“. Místo deníku jsem vedla obrazové portfolio mého denního života, kterému jsem později dala formu osmi snímků, které doplňuje krátký text. [viz. příloha č. 2] Dokumentární fotka se tak stala mým hlavním zdrojem vzpomínek a v této formě mě doprovází dodnes.

„Účelem mého focení bylo získat si od situací odstup a smířit se s nimi. Samozřejmě to bylo podvědomé, ne že bych si to takto vymyslela a pak se tím řídila. Byly těžší chvíle i souvisle těžké chvíle, například jsem prošla periodickými depresemi, aniž bych věděla, že jsou to deprese. Když už jsem nyní deset let bez jakýchkoli příznaků, tak teprve vidím, jak je deprese zákeřná, jak vám strašně mění pohled na věc a schopnost sám se sebou zacházet. Intuitivně jsem se léčila fotografováním a vždycky mi to pomohlo.“ [1]

-Libuše Jarcovjaková

Jako člověka z malého města a z druhé strany Česka mě po nástupu na fakultu čekal trochu kulturní šok. Úplná změna prostředí mi ze začátku psychicky vůbec neprospívala a do správných kolejí jsem najela až ve druhém ročníku. Na druhou stranu jsem se naučila pracovat pod tlakem. Vysoká škola mi rozšířila obzory ohledně fotografie, představila mi několik dnes už pro mě stěžejních umělců, které jsem měla možnost i osobně poznat, zapojila mě do několika skvělých projektů a výstav a celkově mi pomohla se orientovat v uměleckých sférách. I přesto, že jsem měla možnost si vyzkoušet hned několik odvětví fotografie, můj směr se v nejbližší době pravděpodobně měnit nebude.

[1] zdroj: <https://vitalplus.org/libuse-jarcovjakova-lecila-jsem-se-fotografovanim/>

[2] Téma a důvod jeho volby

Téma práce bylo v mém případě jednoduchou volbou. Příběh a fotka jsou v mém slovníku už synonyma a provázela mě po celou dobu studia na fakultě. Jak jsem už zmínila, filmy měly na mou tvorbu obrovský vliv a vždy jsem je vnímala jako sérii snímků, které doprovází příběh. Nevím, jestli to není jen detail ale, zmíním, že klasická podoba titulků je pro mě žlutý text v závorkách. Cokoliv žlutého připoutá mou pozornost i dnes.

Jako výhodu považuji to, že svůj příběh můžu interpretovat tak, jak ho cítím. Vyprávět ho z vlastního hlediska. Ať už se zaměřím na své osobní zkušenosti, vztahy nebo úzkosti, představuji děj po svém.

“It makes me laugh when people say, “You don’t know me, I know you well.” No. Not at all. Because I have chosen to tell certain stories and arrange them in my own way”
[2]

-Sophie Calle

V jedné z svých klauzurních prací na téma „intimita“, jsem se zaměřila na vlastní vztah a schopnost komunikace. [viz. příloha č. 3] Ačkoliv šlo o bývalý vztah, došlo mi, že dělám z vlastního života projekt. To mi připomnělo článek, který popisuje, jak tenká je hranice mezi životem a uměním a co všechno se dá pro umění obětovat.^[3] Zpracovávám vlastní zkušenosti a pomocí titulků jim dodávám kontext. Celá tahle práce je volným navázáním na mojí intimitu a to, jak vyprávím svůj příběh.

“What right does an artist have to use other people in their work—to invade their lives, violate their privacy, or cause them harm? What will we forgive in the name of art?” [3]

[2] zdroj: <https://www.wallpaper.com/art/artist-sophie-calle-love-loss-125-years-of-lonely-hearts-ads>

[3] zdroj: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-artists-bend-ethics-arts-sake?fbclid=IwAR2ujlWdvjWxsVxODY7Zy-n0AYj3wyh5uGNsubuvlRYp5HVe-vVwGB4Cvao4>

[3] Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce, kterou jsem nazvala [dysfunction]^[4] bylo zachytit vlastní příběh a zároveň skrze subjektivní pohled čtenáři přiblížit situaci někoho, kdo se srovnává sám se sebou.

Vzhledem k charakteru, bych práci přirovnala k deníku nebo osobní zpovědi. Skrz obrazový formát se snažím popsat nekonečný koloběh pocitů a smířit se s tím, že jednou je člověk dole a jednou nahoře. Otázkou, kterou jsem si chtěla díky téhle práci odpovědět, bylo jestli vůbec chci něco takového sdílet. Úmyslně jsem se snažila vyhnout pojmu „bipolární porucha“, protože i po několika letech je zvláštní si přiznat, že ne všichni vnímají skutečnosti jako já. Nic méně nazýváme věci pravými jmény. Ačkoliv diagnóza není stěžejní v kontextu této práce, bylo pro mě důležité si uvědomit, že je to mou součástí, a můžu tak vrhnout trochu světla na téma, které je pořád trochu tabu.

“Every photograph taken by people who do it for a living arrives inside a set of quotation marks, a bracketed form of perception that says: “Don’t trust me!” and “Should I really be showing you this?” and “Should you really be looking?” Above all, “Does it matter?” ^[5]

[4] Dysfunkce je stav, kdy je narušeno normální fungování. Může se týkat mezilidského jednání, organizací či zdravotního stavu.

zdroj: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Dysfunkce_\(Merton\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Dysfunkce_(Merton))

[5] zdroj: Photographs not taken, Will Stacey

[4] Proces přípravy

Zcela upřímně [a trochu nevědomě] pro mě proces přípravy začal již na střední škole. Inspiraci jsem celý život hledala okolo sebe ve filmech, hudbě a dokonce i ve vlaku po cestě do školy. Navázala jsem na projekt, který mi pomohl se s určitými skutečnostmi vypořádat.

Jak jsem zmínila, nebyla jsem si jistá, jestli je moje trauma vhodné téma na zpracování. Konzultovala jsem dokonce se svým terapeutem. Ujistil mě v tom, že celý proces může být sám o sobě terapií a když se na to zpětně dívám, měl v něčem pravdu. Uvědomila jsem si, že celé situace vlastně můžu využít a kreativně ji zpracovávat dokud bude možné z ní čerpat. Později jsem si taky uvědomila, že vlastně nevím, kde bych bez takové zkušenosti byla a mám možnost se ponořit hlouběji.

“I’m a poet, writer and artist. Personally, I’m not drawn to poems that talk about a flower or a waterfall, or nice paintings of a sunset. I’m drawn to poems that are profound and unique. I’m drawn to artwork that shows me a side of life I haven’t seen before. My battle with mental illness gives me a never-ending supply of things to write about and transform into art. It is part of what makes me a creative person.”

“Some people seem to go through life with their walls up, never showing the struggles they hold inside. Well, as someone with mental illness I can’t always hold it together. I put on a good act, sure — most of the time — but eventually my brokenness spills out. Eventually, I end up confiding in people about the stuff going on in my head. By sharing my story, people often feel like it’s OK if they are real too.” ^[6]

-Anna Lente

[6] zdroj: <https://themighty.com/2017/05/benefits-of-having-a-mental-illness/>

[5] Proces tvorby

Stěžejní částí pro tuto práci byl text, od kterého jsem se mohla odvíjet. Z archivů a vzpomínek jsem sepsala krátký příběh, který shrnuje celou mojí zkušenost s mentálním zdravím. Angličtinu jsem zvolila, protože je pro mě jednodušší najít slova tak, aby nezněly jako klišé. Taky mi cizí jazyk umožňuje určitý odstup od situace. Od začátku mi bylo jasné, že kniha bude mít formu deníku. Text jsem tedy rozdělila na krátké zápisky a poté fotila svůj běžný den. Došla jsem si na nákup, postarala se o veškeré pochůzky a na chvíli zavzpomínala na první rok, kdy jsem nevěděla jestli mi někdy bude lépe.

Jelikož nejsem schopná si jen v hlavě a v digitální podobě představit jak by publikace vypadala, vyrobila jsem si papírovou maketu. Fotila jsem doslova každý svůj krok. Vybrané fotky jsem si vytiskla v menším formátu a postupně hledala se kterým zápiskem nejvíce koordinuje. [viz. příloha č. 6, 7] Focení nebylo záležitostí jednoho dne a ne všechny snímky se do publikace dostaly. [viz. příloha č. 8] Jak už to s poruchami nálad chodí, ne vždy se cítíte motivovaní k práci. Během začátku roku na mě dopadla nesnesitelná tíha aktuální situace a skoro na celý měsíc jsem si dala pauzu. Právě tahle pauza mi pomohla doladit černobílou stat' knížky. Na celou práci to tedy mělo stěžejní vliv.

[6] Technologická specifika

Použité snímky jsou foceny na digitální fotoaparát Fujifilm X-T100 a na analogový kompak Olympus [mju:] II. Vyfocené či naskenované snímky jsem upravovala v programu Adobe InDesign a pomocí makety jsem jednotlivé fotografie přirovnávala k textu.

Knihy má rozměry 15 cm na šířku a 21 cm na výšku, působí tím na mě více jako deník. Obsahuje fotografie, které se rozléhají na dvoustránkách. Pro lepší vnímání jsem tedy zvolila otevřenou vazbu „v8“, která umožňuje kompletní rozevření. Právě dvoustránky fungují jako rozdělovník částí, které publikace obsahuje.

[7] Popis díla

Publikace [dysfunction] obsahuje přibližně 68 stran a 26 fotografií. Celou knihu doprovází krátký autorský příběh rozdělený tak, aby se s fotografiemi vzájemně doplňovali. Pomyslně se dá publikace rozdělit na tři části. Úvod s barevnými snímky, kde se čtenář dozvídá o aktuální realitě autora a kde podhaluji svůj pohled na okolní dění. Přejít do černobílé fotografie navazuje na stat', která má působit nostalgicky, temně a čtenáři popisuje vnitřní pocity a důsledky. Závěr, přecházející opět do barvy, která má symbolizovat lepší časy, kde se autor smiřuje sám se sebou, uvědomuje si, co ho ještě čeká a zároveň trochu budí dojem nekonečného koloběhu emocí. Mezi každou částí je zřetelný přechod mezi barevností. Stránky, které obsahují jen text a nebo jsou zcela prázdné, mají klást důraz právě na důležitost samotného textu nebo donutit čtenáře, aby se pozastavil.

K instalaci se připojí i pět vybraných snímků, které odhalují další dění a odkazují na části textu v knize. Každá má jiný rozměr, tím jsem chtěla naznačit směr děje a důležitost jednotlivých dialogů.

[8] Přínos díla pro daný obor

Přínos mojí práce pozoruji hlavně u sebe. Je mi jasné, že nejsem první ani poslední, kdo se věnuje tématu mentálního zdraví nebo dokumentární fotce ve formě příběhu. Rozhodně nejde o průkopnictví ale spíše o sebepoznání a přiblížení tématu pro někoho kdo si neumí život např. s bipolární poruchou představit. Moje práce může mít obrovský přínos pro mě a na někoho, kdo ji prolistuje, nemusí ani trochu zapůsobit. I tak si myslím, že jde o téma, které stojí za to prozkoumat

[9] Zdroje

STEACY, Will. Photographs not taken. Daylight, 2012. ISBN 9780983231615
BARTHES, Roland. Světla komora: Poznámka k fotografii. Fra, 2005. ISBN 8086603288
CALLE, Sophie. Take care of yourself. Thames&Hudson, 2007. ISBN 9782742768936
FRANK, Robert. Hold still_keep going. Steidl Publishers, 2016. ISBN 9783869309040
SONTAG, Susan. On photography. Penguin Books, 2008. ISBN 0141035781
BURSTALL, Simon. 93 Punching the light. Damiani, 2019. ISBN 9788862086769
KERN, Josh. Love me. Eigensinn, 2020

<https://vitalplus.org/libuse-jarcovjakova-lecila-jsem-se-fotografovanim/>

<https://www.wallpaper.com/art/artist-sophie-calle-love-loss-125-years-of-lonely-hearts-ads>

<https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-artists-bend-ethics-arts-sake?fbclid=IwAR2uj-1WdvjWxsVxODY7Zyn0AYj3wyh5uGNsubuvlRYp5HVe-vVwGB4Cvao4>

[https://cs.wikipedia.org/wiki/Dysfunkce_\(Merton\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Dysfunkce_(Merton))

<https://themighty.com/2017/05/benefits-of-having-a-mental-illness/>

[10] Resumé

The author's publication [dysfunction] is made in the form of diary. Through a short story I'm trying to describe my neverending circle of emotions and illustrate my day to day life with a series of photographs. It is a personal confession. The goal for me was to bring the reader closer to what it feels like to be someone, or be with someone with a mental illness and maybe think about my own experience with a bipolar disorder.

The choice of topic was pretty easy. I was always influenced by music and movies. One of my favorite thing was to watch old classics with the yellow subtitles. That is something you can find in my work to this day. On the other hand, I was not sure if i want to exploit my own trauma. I did it before with my past relationship [attachment n. 3] and felt strange. But then i realized, where would I be without it. Who would I be?

I wrote a short story that I put together from my archives. Writing short sentences and taking pictures always helped me with my bad memory and dealing with reality. Photos were taken on my digital camera, Fujifilm T-X100 and my analogue point and shoot, Olympus [mju:]- II. I documented my steps over a few weeks. After this I edited chosen pictures in Adobe InDesign. The open binding of the book is supposed to ensure a better view. I chose a format of 15x21 cm, just to induce a feeling that you are holding something more personal.

[11] seznam příloh

příloha 1 - inspirační zdroje

příloha 2 - inspirační zdroje

příloha 3 - inspirační zdroje

příloha 4 - inspirační zdroje

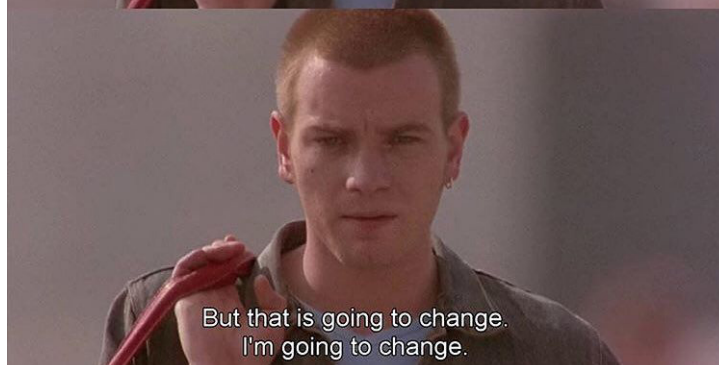
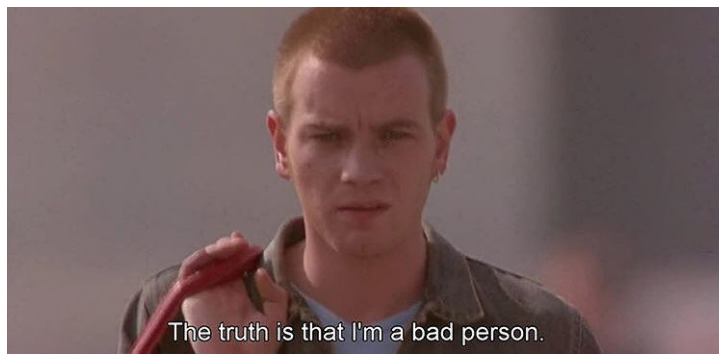
příloha 5 - inspirační zdroje

příloha 6 - proces tvorby

příloha 7 - maketa

příloha 8 - vyřazené fotografie

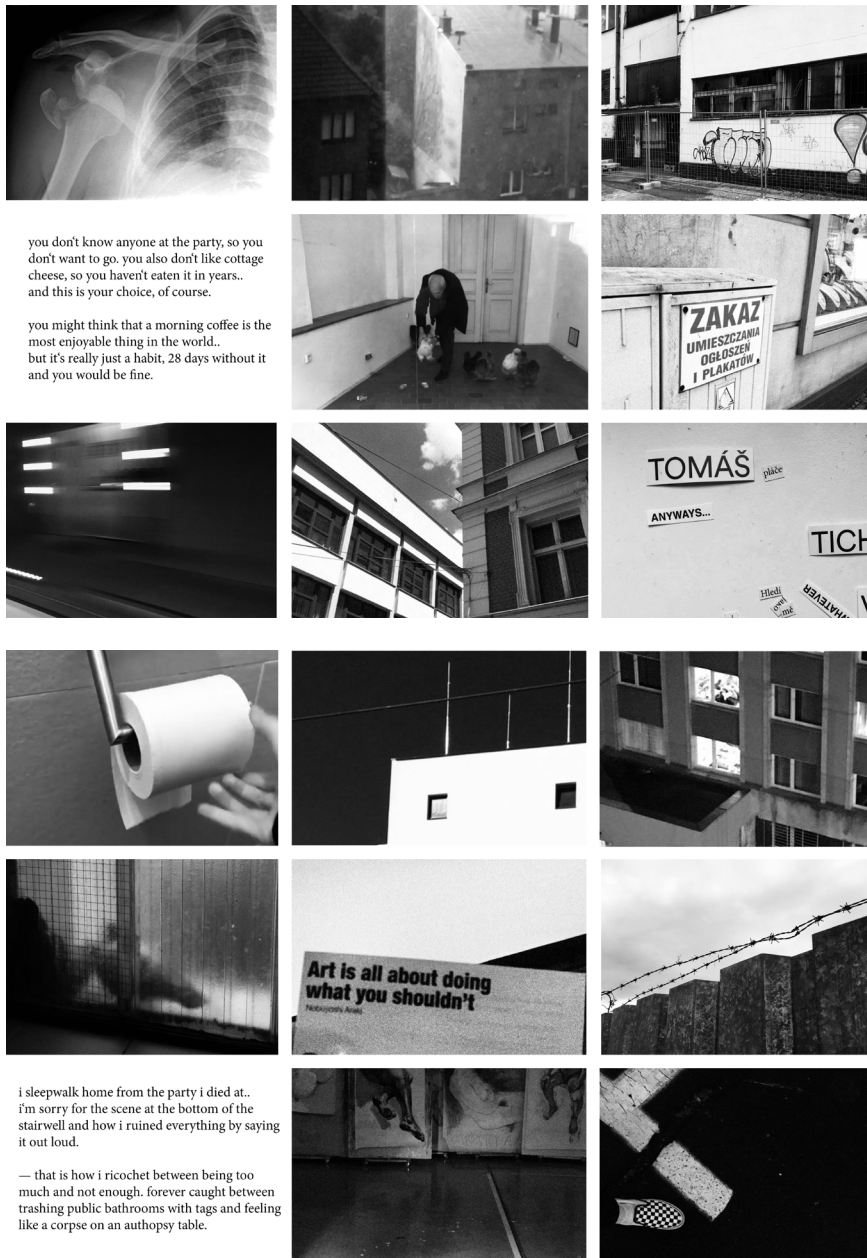
příloha 1
inspirační zdroje

Trainspotting, Danny Boyle, 1996
Pulp fiction, Quentin Tarantino, 1994

příloha 2

inspirační zdroje

vlastní fotografie, The diaries/28 days, 2020
 vlastní fotografie, The diaries/ricochet, 2020

příloha 3

inspirační zdroje

02:12

“zas ale umíš kvalitně zkurvit náladu, ne že ne”

02:59

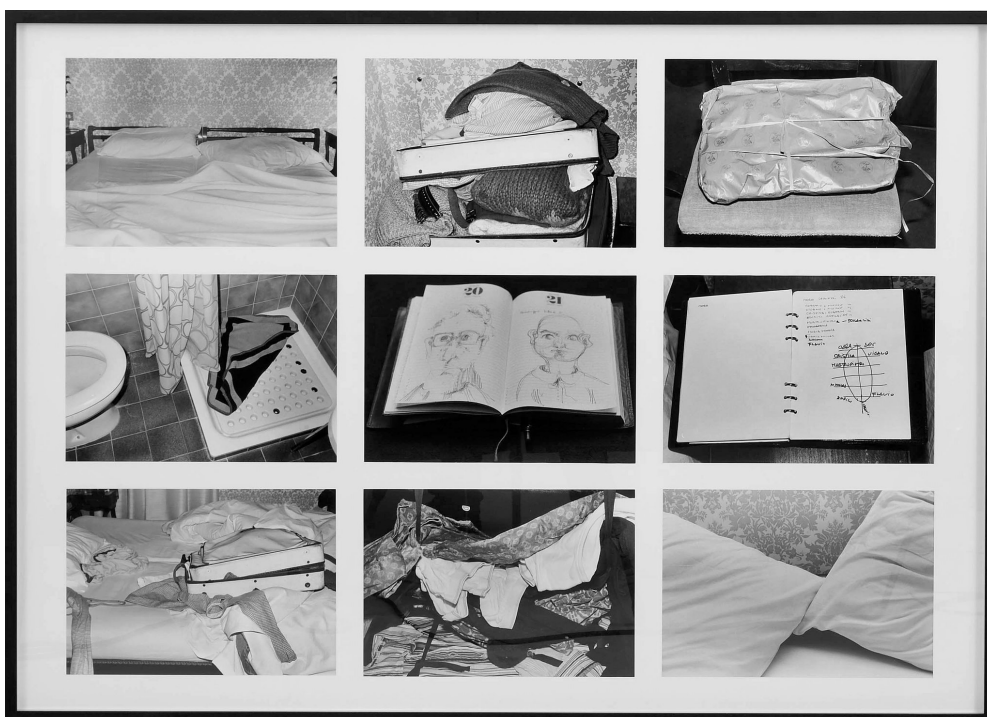
“zajímalo by mě jestli existuje někdo.. kdo by tě toleroval tak jako já”

02:14

“pořád smutná, sobecká, manipulativní a tyhle tvoje nálady už nedávám”

příloha 4
inspirační zdroje

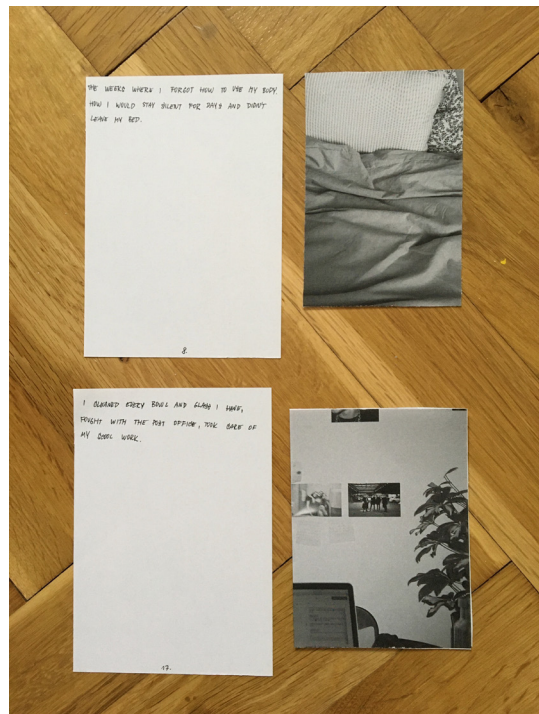
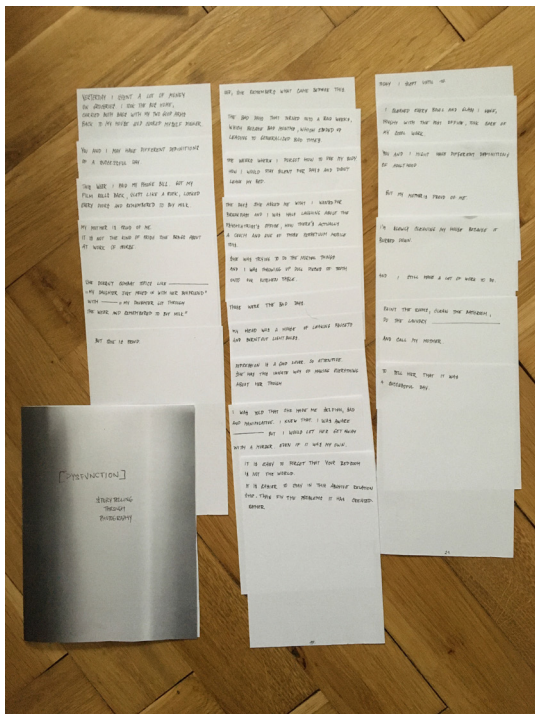
příloha 5
inspirační zdroje

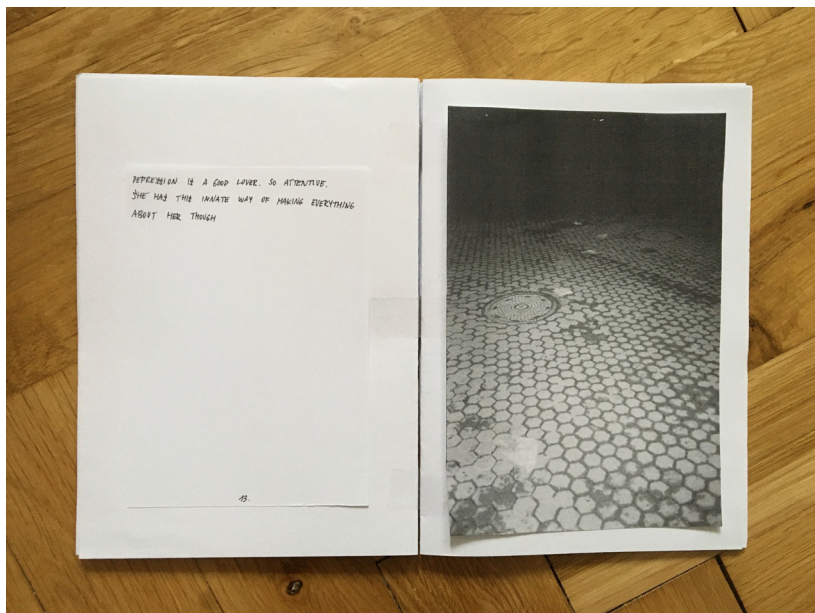
The milk carton kids, Please don't leave me, 2018
Evelyn Dragan, Soap

příloha 6

proces tvorby

příloha 7
maketa

příloha 8
vyřazené fotografie

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Marie PLNÁ**
Osobní číslo: **D18B0106P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimediální design, specializace Užitá fotografie**
Téma práce: **FOTOGRAFIE JAKO PŘÍBĚH**
Téma práce anglicky: **storytelling through photography**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Narace ve fotografii. Fotografický soubor nebo série.

Tvůrčí záměr: záměrem je vytvoření souboru, který vypráví příběh odkazující na autorovu osobní zkušenost

Způsob realizace: digitální fotografie, finální verze bude tištěná publikace

Cíl: cílem práce je zachycení pocitů a osobních zkušeností skrze obrazový formát a doplňující text

Předpokládaný charakter výstupu: publikace s min. rozsahem 20 fotografií (+min. 5 výstavních fotografií)

Rozsah průvodní zprávy: min. 10 normostran

Rozsah teoretické části: **min. 10 normostran textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

FRANK, Robert. Hold still_keep going, 2000. ISBN: 9783869309040.
KERN, Josh. Love me, 2020.
SONTAG, Susan. On photography, 1977. ISBN: 9780141035789.
BARTHES, Roland. Světlá komora, 2005. ISBN: 9788086603285.

Vedoucí bakalářské práce: **Prof. Mgr. Štěpán Grygar**
Katedra výtvarného umění

Oponent bakalářské práce: **MgA. Vojtěch Aubrecht**
Katedra výtvarného umění

Datum zadání bakalářské práce: **31. října 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry